

комунікативний та дидактичний аспекти : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Кам'янець-Подільський, 2019. С. 155-159.

2. Черевенюк А.Ю. Концепт «зірка» в німецькій лінгвокультурі : *Мова та мовлення: лінгвокультурологічний, комунікативний та дидактичний аспекти* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Кам'янець-Подільський, 2019. С. 111-115.

3. Лаухіна І.С. Мовні одиниці – репрезентанти концепту «гнів» (на матеріалі української та французької мов) : *Мова та мовлення: лінгвокультурологічний, комунікативний та дидактичний аспекти* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Кам'янець-Подільський, 2019. С. 137-140.

4. Das Große Wörterbuch der deutschen Sprache. In zehn Bänden / Red. Bearb.: Werner Scholze-Stubenrecht (Projektleiter)... Unter Mitarb. von Brigitte Alsleben. Mannheim : Bibliographisches Institut & F.A. Brockhaus AG, 1999.

5. Creifels Rechtswörter 18. Auflage, Verlag C. H. Beck München, 2004, S. 1683.

Лабенська Лілія Леонідівна,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри права
Дніпровського гуманітарного університету

ПРАВА ДИТИНИ: КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Конституція України на вищому законодавчому рівні регламентує, що забезпечення прав людини є найважливішою функцією держави та її обов'язком.

Як зазначає В. Веселуха, «дитина - це маленька людина, що має певні потреби, але не має достатніх сил, розуму й досвіду, щоб захистити себе» [1, с. 95].

Саме тому, досконале нормативне забезпечення прав дитини є важливим питанням в діяльності держави в сфері прав людини.

Якщо доросла особа має можливості впливати на стан нормативного закріплення та практичної реалізації певної групи прав людини, то у дитини такі можливості відсутні. Тому на міжнародному рівні досить значну увагу приділяють цьому питанню.

Сучасний масив нормативно-правових актів, які регламентують можливість реалізації механізму забезпечення, охорони та захисту прав дитини є досить багаточисельним. Всі елементи цього механізму, в цілому, відповідають обов'язковим вимогам та стандартам, які передбачені міжнародними нормативно-правовими актами. Разом з тим, активна динаміка розвитку суспільних відносин, процеси глобалізації, просування прогресу, емансипація й інші чинники, суттєво впливають на всі сфери життя людини. Логічно, що виникає гостра необхідність реформування окремих положень законодавства, яке регламентує перелік та порядок реалізації прав дитини.

Різноманітні складові інституту прав дитини стали предметом дослідження значної кількості світових й вітчизняних фахівців.

Уперше в історії людства було сформульовано та закріплено право дитини на допомогу, виховання, захист, тобто в тих сферах життя, де раніше йшлося тільки про філантропію, в міжнародному документі, в якому ставилася проблема прав малолітньої людини це Женевська декларація 1923 р. Декларація спрямована на створення умов, що забезпечують нормальний фізичний і психічний розвиток дитини. Однак цей документ мав лише декларативний характер, і тому реальний правовий захист був можливий через створення норм національного права на основі прийняття державами міжнародних договорів, а саме: Загальна декларація прав людини, прийнята резолюцією Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 року № 217 А (III), в якій були зафіксовані основи захисту прав дітей. Зокрема, ч. 2 ст. 25 Загальної декларації прав людини проголошує, що: «Материнство і дитинство дають право на особливе піклування і допомогу. Всі діти, народжені у шлюбі або поза шлюбом, повинні користуватися однаковим соціальним захистом». Свій розвиток ця Декларація отримала в Пактах Прав Людини. В цих актах гарантовані рівні права всім дітям і забезпечення їх основних соціальних потреб [3].

20 листопада 1959 р. Генеральна Асамблея Організації Об'єднаних Націй прийняла Декларацію прав дитини, що регулює положення дитини в сучасному суспільстві. Головна ідея цього акта «Добро – дітям», яких людство повинно забезпечити всім найкращим. Декларація складається з 10 принципів, що забезпечують права дітей [4].

Конвенція ООН про права дитини прийнята та відкрита для підписання, ратифікації та приєднання резолюцією 44/25 Генеральної Асамблеї ООН 20 листопада 1989 року, яка 27 лютого 1991 р. була ратифікована нашою державою. Основні положення Конвенції знайшли відображення у Законі України «Про охорону дитинства» від 26 квітня 2001 р., який визначає охорону дитинства в Україні як стратегічний загальнонаціональний пріоритет і з метою забезпечення реалізації прав дитини на життя, охорону здоров'я, освіту, соціальний захист та всебічний розвиток, встановлює основні засади державної політики у цій сфері. [5].

В силу вище перелічених чинників залишається досить актуальною проблема прав дитини й для нашої держави. В деяких питаннях наше законодавство, навіть, вимагає суттєвого реформування. Вирішення проблемних питань саме в цій галузі суспільного життя вимагає виваженого та відповідального відношення з боку як державних інституцій так й елементів громадянського суспільства. Тільки в цьому випадку можна досягти позитивних змін в сфері прав дитини.

В переліку жертв злочинів, діти є тими, хто майже не має можливості захисту своїх прав, недоторканності, і, безсумнівно, володіють підвищеною віктимністю.

Одним із найяскравіших викликів сьогодення, який вплинув на необхідність створення нових норм або реформування існуючих, стали приклади насилля в закладах освіти. Явище, яке знайшло своє визначення та закріплення в чинному законодавстві як «булінг» з відповідною адміністративно-правовою та кримінально-правовою відповідальністю.

Говорячи про необхідність розширення як самих прав дитини, так і засобів їх належного забезпечення, охорони та захисту, потрібно чітко усвідомлювати, що дана сфера відносин найтіснішим чином пов'язана з такими важливими та дотичними до неї сферами державного управління в цілому, як, наприклад, державна демографічна політика, державна політика щодо сім'ї, державна молодіжна політика, державна політика у сфері освіти, державна політика у сфері суспільної моралі тощо. Іншими словами, необхідно чітко бачити всі інші сфери нормативно-правового регулювання, які так чи інакше пов'язані з правами дитини [2, с.14].

На сьогоднішній день в нашій державі вироблено нормативну базу та створено рід інституцій (державних та недержавних), які забезпечують вимоги міжнародного законодавства в сфері прав дитини, але цього зовсім недостатньо.

Залишаються невирішеними проблемні питання в діяльності органів, відповідальних за реалізацію прав дитини. Неузгодженість нормативно-правової бази, конфлікт інтересів певних державних органів - все це негативно впливає на загальний стан прав дитини в нашій державі.

Проблема розвитку державних механізмів захисту прав дитини в Україні потребує більш глибокого і всебічного аналізу, а діяльність окремих державних органів і служб у справах дітей та спеціальних установ для дітей – всебічної наукової підтримки, науково обґрунтованої системи оцінки їх діяльності та потужного методичного забезпечення.

Список використаних джерел:

1. Веселуха В. Соціальний і правовий статус неповнолітніх і його вплив на віктимну поведінку. *Право України*. 1999. № 7. С. 94.
2. Войцеховська Ю. А. Права дитини в контексті прав людини. Правовий статус особи: стан, проблеми, перспективи: сб. стат. / за ред. М. Головка, Я. Морзе, П. Біленчука. К. : АПСВ, 1998. Ч. 2. С. 28.
3. Загальна декларація прав людини : Міжнародний документ від 10.12.1948 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_015 (дата звернення 25.12.2021)
4. Конвенція ООН про права дитини видана за підтримки Представництва ЮНІСЕФ в Україні. Київ, 2006. 32 с
5. Конвенція о правах ребенка (принята Генеральной Ассамблеей ООН 20 ноября 1989 г.). Сборник международных стандартов и норм ООН в области правосудия в отношении несовершеннолетних. М. : Юнисеф, 1998. С. 23-50.